

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83468,Olech-Czeslaw-Kazimierz.html>
2022-10-03, 16:53

Olech Czesław Kazimierz

OLECH Czesław Kazimierz (22 V 1931, Pińczów – 1 VII 2015, Warszawa), matematyk, specjalista w zakresie teorii równań różniczkowych, a w szczególności teorii sterowania. Syn Daniela i Wandy, nauczycieli, ojciec uczył biologii w gimnazjum w Pińczowie.

W Pińczowie ukończył szkołę podstawową i (na tajnych kompletach) 4 klasy gimnazjalne, po czym ostatnie dwa lata nauki odbył w gimnazjum im. S. Żeromskiego w Kielcach. Po maturze studiował matematykę na UJ (1949–54). W 1954 został aspirantem Instytutu Matematycznego PAN. Tam się doktoryzował w 1958 na podstawie rozprawy z teorii równań różniczkowych (promotor: T. Ważewski), po czym został zatrudniony w oddziale krakowskim Instytutu, a w 1970 przeniesiony do Warszawy na stanowisko dyrektora IM PAN, które zajmował do 1986. Zachował członkostwo krakowskiego oddziału Polskiego Tow. Matematycznego, ale w Warszawie pozostał do końca życia. W Instytucie też biegła jego kariera naukowa: stopień docenta uzyskał w 1962, profesorem nadzwyczajnym został w 1968, a zwyczajnym w 1973. Jeszcze będąc w Krakowie odbył dwa dłuższe staże w znanych amerykańskich ośrodkach równań różniczkowych: Research Institute for Advanced Studies (Baltimore, w stanie Maryland) i Brown University. W RIAS uzyskał wynik, który wszedł do literatury pod nazwą twierdzenia Olecha i był intensywnie stosowany w ekonomii matematycznej. Zainteresowania O. dotyczyły głównie teorii optymalnego sterowania i w tym zakresie otrzymał on fundamentalne wyniki dotyczące istnienia sterowania optymalnego w abstrakcyjnym sformułowaniu, w tym daleko idące uogólnienia struktury ekstremali, znane wcześniej pod nazwą zasady bang-bang. Jego wyniki doprowadziły do uogólnień znanych twierdzeń Carathéodory'ego i Lapunowa o wypukłości obrazu miary wektorowej (O. wprowadził do teorii sterowania wypukłość). W uznaniu dla jego wczesnych

osiągnąć miał wykład sekcyjny na Międzynarodowym Kongresie Matematyków w Nicei w 1970. Był matematykiem o szerokich zainteresowaniach i inne jego prace dotyczyły m.in. algebry wieloliniowej, teorii miary i całki, ogólnej teorii systemów optymalizacji, problemów sterowania z wektorową funkcją kosztu, hipotezy jakobianowej w przypadku wielomianów. W 1972 zostało powołane w Warszawie przez akademie nauk państw bloku sowieckiego Centrum Podnoszenia Kwalifikacji Matematycznych Kadr Naukowych im. Stefana Banacha, w skrócie zwane Centrum Banacha, organizacyjnie stanowiące część IM PAN, a O. był jego dyrektorem w latach 1972–92. Były to najlepsze lata Centrum, stanowiło ono bowiem wówczas bardzo ważne miejsce spotkań matematyków Wschodu i Zachodu. Dużym wyróżnieniem dla matematyki polskiej była decyzja Międzynarodowej Unii Matematycznej z 1978, żeby Warszawa była w 1982 gospodarzem Międzynarodowego Kongresu Matematyków. O. został przewodniczącym jego Komitetu Organizacyjnego i przygotowania ruszyły. Jednakże pół roku przed planowanym Kongresem został w Polsce wprowadzony stan wojenny i zostały zawieszony swobody obywatelskie, w tym działalność wszystkich niezależnych organizacji, takich jak Polskie Tow. Matematyczne. Aresztowania objęły tysiące działaczy Solidarności, w tym również matematyków. Stało się jasne, że w planowanym terminie Kongres nie może się odbyć i wielu matematyków, zwłaszcza za granicą, uważało, że w tej sytuacji należy go przenieść do innego kraju. Aktywne zabiegi O. oraz K. Kuratowskiego, zarówno na polu krajowym jak międzynarodowym, a także przyjęcie przez reżim gen. W. Jaruzelskiego warunków Unii (odwieszenie PTM, zwolnienie wszystkich aresztowanych i internowanych matematyków, zapewnienie normalnych warunków pobytu dla uczestników Kongresu) sprawiły, przy poparciu znacznej części środowiska matematycznego, że z rocznym poślizgiem Kongres w Warszawie jednak się odbył w sierpniu 1983.

O. opublikował łącznie ponad 80 prac, wypromował 9 doktorów. Był członkiem Papieskiej Akademii Nauk (1986), Rosyjskiej Akademii Nauk (1988) i PAU (członek czynny 1996). Uzyskał tytuł doktora *honoris causa* uniw. w Wilnie

(1989), UJ (2006) i AGH (2009). Do jego wyróżnień naukowych należą też: Medal Marina Drinowa Bułgarskiej Akademii Nauk, Medal Bernarda Bolzano Czechosłowackiej Akademii Nauk, Medal Stefana Banacha PAN. Odznaczony został Krzyżem Oficerskim (1977), Krzyżem Komandorskim (1984) i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (2001).

B. Jakubczyk: *Z żałobnej karty: Czesław Olech (1931–2015)*, „Wiadomości Matematyczne” 52 (2) (2016), s. 351–355.

Roman Duda

[Poprzedni](#)
[Następny](#)